

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Верховод І. С.,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки,

управління та адміністрування

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

Юхименко В. О.,

магістрант кафедри економіки,

управління та адміністрування

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

Молочне скотарство є важливою галуззю сільського господарства в Україні. Від його розвитку залежить ефективність функціонування молокопродуктового підкомплексу, завданням якого є забезпечення продовольчої безпеки держави. Молоко займає другу позицію в структурі валової продукції тваринництва і протягом останніх 5 років його частка становить близько 15 % [1, с. 3].

В останні роки в країні має місце занепад тваринницької галузі. Зокрема, відбувається стійке скорочення поголов'я худоби, зменшення виробництва молока. Залишається проблемою висока собівартість

виробництва молока, яка обумовлена неможливістю існуючих технологій забезпечити високу його якість. Змінилася структура виробництва – основними постачальниками молочної сировини стали не аграрні підприємства, а господарства населення. Вступ України до Світової організації торгівлі актуалізував питання дотримання якості молочної продукції в процесі виробництва і доведення до споживача.

Дослідження авторитетних міжнародних організацій вказують на позитивну динаміку розвитку галузі в майбутньому. Участь вітчизняних аграрних підприємств у цих процесах має стати стратегічною ціллю як для них, так і для всього агропромислового комплексу країни. Для цього має бути сформована національна концепція розвитку молочного скотарства. Вона має передбачати державне стимулювання та фінансову підтримку виробників молока, а також побудову відповідного інституційного середовища. Утворення прогресивних інституцій, як то оптові ринки сільськогосподарської продукції, має привести до якісної та динамічної зміни розвитку галузі. Відповідно, аграрні підприємства мають адаптувати свої маркетингові стратегії з орієнтацією на нові інституції [2, с. 14].

Стратегічно важливим є входження вітчизняних молокопереробних підприємств на міжнародні ринки агропродовольчої продукції. Це нерозривно пов'язано із впровадженням гармонізованої системи управління якістю. Стандарти якості молока країн Європейського Союзу значно вище, ніж в Україні, зокрема, молоко, яке за вітчизняними стандартами відноситься до I і II гатунку, стандартами ЄС визначається, як непридатне для використання. Лише молоко екстра та вищого гатунку задовольняють вимоги європейських стандартів. Основними вимогами до господарства-постачальника сирого молока для виробництва продукції, призначеної для експорту в ЄС є: відповідність молока стандартам ЄС; обов'язкова ідентифікація усіх тварин; здорове поголів'я, підтвержене

регулярними ветеринарними дослідженнями, облік молока, отриманого від хворих корів; забезпечення гігієни доїння, зберігання та транспортування молока; додержання стандартів годівлі; утримання та догляду за тваринами.

Підвищення ефективності виробництва молочної продукції аграрними підприємствами неможливе без урахування організаційно-економічних особливостей виробництва та розробки механізмів їх реалізації. Впровадження інтенсивних стратегій, дотримання стандартів сталого розвитку, розробка оптимальних раціонів годівлі, селекційна робота, ветеринарне обслуговування та санітарія, планування стада великої рогатої худоби – це основні стратегічні орієнтири для аграрних підприємств, які прагнуть до формування власної стійкості, ефективності та конкурентоспроможності на ринку молочної сировини.

Виробники молока пояснюють, що зростання цін в Україні повторює світову тенденцію подорожчання молока незважаючи на те, що рівень достатку українців значно нижчий, ніж у розвинених країнах.

Низька якість молока-сировини, яка постачається на молокопереробні підприємства, негативно відображається на цінах. Нині 65% молока-сировини надходить від господарств населення. У багатьох випадках таке молоко надходить неохолодженим, з підвищеною кислотністю, забруднене, розбавлене. Низька якість сировини зумовлює суттєве підвищення вартості її переробки. Для виробництва високоякісної молочної продукції із молока другого гатунку та негатурного молока підприємства додатково проводять подвійну пастеризацію, охолодження й очищення на спеціалізованому обладнанні, що призводить до непродуктивного збільшення енергетичних і трудових затрат [3, с. 124].

Нині підвищення цін на молочні продукти спричиняє також низький рівень використання потужностей вітчизняними молокопереробними підприємствами через скорочення кількості молока,

що надходить на промислову переробку. Як наслідок, в умовах низького використання потужностей підвищується собівартість виробництва продукції за рахунок високих питомих постійних витрат. Не сприяє зниженню собівартості виробництва і стан виробничої бази підприємств молокопереробної промисловості. Фізичне і моральне зношення основних фондів галузі перевищує 50 % [4, с. 6].

Важливим ціноутворюючим чинником підвищення собівартості виробництва молока і молочних продуктів є відсутність повної (глибокої) переробки молока-сировини на переробних заводах. Так, на більшості великих підприємств за рахунок комплексного використання сировини і застосування безвідходних технологій можна виготовити 25 – 30 найменувань молочних продуктів.

Таким чином, удосконалення технологій переробки молока, повна (глибока) його промислова переробка – це суттєвий резерв щодо зниження собівартості виробництва молочних продуктів і, відповідно, їх ціни та підвищення рентабельності діяльності молокопереробних підприємств. Тому виникає необхідність в оптимізації діяльності переважної більшості молокопереробних підприємств України, пошуку шляхів оновлення виробничої бази, застосуванні інноваційних енергозберігаючих технологій, котрі б дозволяли підвищити рівень переробки молока-сировини.

Слід докласти значних зусиль щодо зниження сезонних коливань обсягів виробництва молока, підвищити його якість. Всі ці заходи не лише позитивно вплинуть на діяльність молокопереробних підприємств, підвищать їх рентабельність, але й сприятимуть зниженню споживчих цін на молочні продукти, що дозволить збільшити обсяги споживання останніх населенням України.

Література:

1. Мілько Д. О. Механіко-технологічні основи розроблення технічної системи кормозаготівлі на молочних фермах: автореф. Дис.. на здобуття наук. Ступеня доктора техн. наук: спец. 05.05.11 «Машини і засоби механізації сільськогосподарського виробництва» / Д. О. Мілько – Мелітополь, 2016. – 40 с.
2. Цюпак В. П. Організаційно-економічні засади розвитку молочного скотарства в аграрних підприємствах: автореф. дис. На здобуття наук. Ступеня кандидата екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / В. П. Цюпак – Харків, 2017. – 20 с.
3. Сіра Ю. В. Дослідження впливу ціноутворюючих чинників у виробництві молочної продукції / Продовольчі ресурси: зб. наук. праць / НААН; Ін-т прод. ресурсів НААН. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2014 – 142 с.
4. Концепція ціноутворення на сільськогосподарську продукцію // Економіка АПК. – № 1. – 2008. – 160 с.

СУТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Залізна Л. В.,

аспірант кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва

Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів, Україна

Босак А. О.,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва